

This eChok volume of
Genesis ~ Volume 1

Dedicated in loving memory of
**Joseph and Adele
Mizrahi ל"ה**

by their son ~ David

and in memory of

Arthur Sulcov ל"ה

*by his loving wife Esther
and children ~ Robert and Sherry*

In memory of
**Jacob and Mary
Hidary**

By their Children

between your eyes” (ibid.) he should touch the head *tefillin*. (8) The head *tefillin* are to be taken off first, because it is written: “and they shall be for *totafot* [*tefillin*] between your eyes” — as long as they are between your eyes they will be two [לטטפות — *totafot* is plural]. The head *tefillin* are to be removed while standing [and the hand *tefillin* while sitting (כף (החיים כח-ז), however, the Ashkenazik tradition is that both the hand *tefillin* and the head *tefillin* are removed while standing (מ"ב כח-ו)]. A person puts the head *tefillin*, into the case, and the hand [*tefillin*] on top of them [according to the Taz and Bach; however, we place them side by side according to the view of the Magen Avraham, (with the head *tefillin* always to the right and the hand *tefillin* to the left 'כה' (כף) החיים כה)], so that when he comes to put them on, he will touch [and remove] the hand *tefillin* first. (9) It is the practice of the Sages to kiss the *tefillin* when putting them on and when removing them. (10) A person who puts on *tefillin* must be careful not to have thoughts connected with sexual desire. (11) As long as a person has *tefillin* on his head or his arm, he may not sleep with them, not even a casual nap.

עיניך ימשמש בשל ראש: ה תפלין של ראש חולץ תחלה משום דכתיב: והיו לטטפת בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהיו שתיים, צריך לחלץ תפלין של ראש מעמד. יניח בתיק של ראש ועליו של יד כדי שבשיבא להניחם יפגע בשל יד תחלה: ט מנהג החכמים לנשק התפלין בשעת הנחתן ובשעת חליצתן: י המניח תפלין צריך לזהר מזהרהור תאות אשה: יא כל זמן שהתפלין בראשו אסור לישן בהם אפלו שנת ארעי:

BEREISHIT FOR MONDAY

בראשית ליום שני

TORAH

תורה

יכון בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד דמילוי יוד דשם ב"ן להשיר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז ועבד יי ית רקייע ואפריש
בין מיא די מלרע לרקייעא
ובין מיא די מעל לרקייעא
ויהוה כן: ח ויקרא יי לרקייעא

ז ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין
המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר
מעל לרקיע ויהי כן: ח ויקרא אלהים

(7) And God made the expanse, dividing the waters which were under the expanse from the waters which were from above the expanse. And it remained so. (8) And God called the expanse “Heaven.” And it was evening, and it was **רש"י**

(7) **And God made the expanse** — [*means:*] *God fixed the expanse in its proper place: this is the meaning of [the expanse] being “made.”* Similar to this, is the verse

(ז) ויעש אלהים את הרקיע. תקנו על עמדו והיא עשיתו כמו ועשתה את צפרניה: מעל לרקיע. על הרקיע לא נאמר אלא מעל לרקיע לפי שהן תלוין באויר. ומפני מה לא נאמר בי טוב ביום שני לפי

(Deuteronomy 21:12), ועשתה את צפרניה [*literally*, “make her nails,” meaning.] *And she must fix her nails i.e., let her nails grow.* **Above the expanse** — *The verse does not say, על הרקיע, “upon the expanse,” but rather, it says מעל, that is [literally], “[the waters which were] from above [the expanse].” This is because these waters were suspended in space [a fact alluded to by the expression, “from above”] (Bereishit Rabbah 4:3). Now, why is it not stated [concerning the works of creation] on the second day, “that it was good” [as it does indeed state, concerning the works of creation on every other of the six days of Creation]? Because although God had commenced the work [involving] water on the second day [of Creation],*

שְׁמִיָּא וְהוּה רְמֵשׁ וְהוּה צִפְר
 יוֹם תְּנִינָן: ט וְאָמַר יי' יִתְכַנְּשׁוּן
 מִיָּא מִתַּחַת שְׁמִיָּא לְאַתְר חַד
 וְתַתְּחוּזי יִבְשֶׁתָא וְהוּה כֵּן:
 י וְקָרָא יי' לְיִבְשֶׁתָא אֶרְעָא
 וּלְבַיִת כְּנִישׁוֹת מִיָּא קָרָא יַמִּי
 וְחֻזָּא יי' אַרִי טָב:

לְרַקִּיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
 שֵׁנִי: פ ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת
 הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיִּבְשֶׁה
 וַיְהִי־כֵן: י וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְיִבְשֶׁתָּה אֶרֶץ
 וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 כִּי־טוֹב:

morning, a second day. (9) And God said, Let the waters under the heaven be gathered to one place, and let the dry land appear. And so it happened. (10) And God called the dry land “Earth,” and the gathering of water, He called “Seas.” And God saw that it was good.

RASHI

this work was nevertheless not completed until the third day. And anything that is not completed is not in a state of perfection and [thus not] in its best form. [Consequently, it cannot be termed “good.”] Therefore, on the third day, when God completed the work [involving] water, and yet another work was commenced and completed, the words כי טוב, “that it was good,” are repeated: once in reference to the completion of the second day's work, and once again in reference to the completion of that day's work (Bereishit

Rabbah 4:10). (8) And God called the expanse “Heaven” — [The word שמים, heaven, may be regarded as being comprised of] שא מים [literally, “carries water,” thus signifying that the heavenly expanse carries upon it, as it were, the waters which are suspended above it]. [Alternatively, the word שמים, may be regarded as being comprised of] שם מים [literally, “water is there”]. [The word שמים, can also be regarded as being comprised of] אש ומים [literally, “fire and water,” for] God blended fire with water, and made the heavens from them (Chagigah 12a). (9) Let the waters ... be gathered — The waters [needed to be gathered together, because they] were spread over the surface of the whole earth. And now, God gathered them together into the Okyanus, which is the largest of all the seas (Bereishit Rabbah 5:2). (10) He called “Seas” — [But why is the plural form employed in the verse?] Is there not one [Okyanus] sea? However, the taste of a fish which comes from the sea at Akko, is not the same as the taste of a fish which comes from the sea at Aspamia. [That is, since the nature of the sea varies from place to place, as illustrated by the various tastes of fish from different locales, the sea can be regarded as consisting of various “seas,” and thus the use of the plural form in the verse] (Bereishit Rabbah 5:8).

רש"י

שלא היה נגמר מלאכת המים עד יום שלישי והרי התחיל בה בשני ודבר שלא נגמר אינו במלאו ובטובו ובשלישי שנגמרה מלאכת המים והתחיל וגמר מלאכה אחרת, כפל בו כי טוב שני פעמים אחד לגמר מלאכת יום השני ואחד לגמר מלאכת היום: (ח) ויקרא אלהים לרקיע שמים. שא מים שם מים אש ומים שערכן זה בזה ועשה מהם שמים: (ט) יקוו המים. שטוחים היו על פני כל הארץ והקום באוקינוס הוא הים הגדול שבכל הימים: (י) קרא ימים. והלא ים אחד הוא! אלא אינו דומה טעם דג העולה מן הים בעכו לדג העולה מן הים באספמניא:

PROPHETS Isaiah 42

נביאים ישעיה פרק מב

יא יִשְׁבַּח מִדְּבָרָא וְקָרְוִין
 דִּיתְבִּין בֵּיהּ פְּצִיחִין יִתְבִּין
 מִדְּבָר עַרְבָאֵי יִשְׁבַּחֻן מִתְּיָא
 כַּד יִפְקֹן מִבְּתֵי עַלְמֵיהוֹן
 מְרִישֵׁי טוּרְיָא יְרִימוּן קְלִיְהוֹן:
 יב יִשׁוּן קָדָם יְיָ קְרָא
 וְתוֹשְׁבַחְתִּיהּ בְּנִגּוֹן יְחִוּן: יג יְיָ
 לְמַעַבְד גְּבוּרָה אֲתַגְּלִי לְמַעַבְד
 גְּבוּרָא מִתַּגְּלִי בְּרַגְזָא בְּמַלּוּל אֶף
 בּוֹזֵעַ עַל בְּעַלְי דְּבַבּוּהָ מִתַּגְּלִי בְּגְבוּרְתִּיהּ: יד יְהִיבִית לְהוֹן אַרְכָּא מְעַלְמָא דָּאָם יְתוּבִין לְאוּרִיתָא וְלֹא תְבוּ
 כְּחַבְלִין עַל יְלִידְתָּא יִתַּגְּלִי דִּינִי עַלְיְהוֹן יִצְדוֹן וּיסוּפוֹן כְּחָדָא:

יא יִשְׂאוּ מִדְּבָר וְעָרְוּ חֲצָרִים תִּשְׁבּ קֶדְר יִרְנֹו יִשְׁבִּי
 סֹלַע מְרֹאשׁ הָרִים יִצְחוּ: יב יִשְׁמֹו לִידוּהָ כְּבוֹד
 וְתִהְלְתוּ בְּאֵיִם יִגִּידוּ: יג יְדוּהָ בְּגְבוּרָא יִצֵּא כְּאִישׁ
 מִלְחָמוֹת יַעִיר קְנָאָה יִרְעֵ אֶף-יִצְרִיחַ עַל-אֵיבֵיו
 יִתְגַּבֵּר: יד הֲחֲשִׁיתִי מְעוֹלָם אַחֲרִישׁ אֶתְאִפְקֵן
 כִּי־לִדְדָה אֶפְעֶה אֲשֶׁם וְאֲשֶׁאֶף יַחַד:

(11) Let the wilderness and the cities thereof lift up their voice, the villages that Kedar inhabits; let the inhabitants of Sela exult, let them shout from the top of the mountains. (12) Let them give glory to the Lord, and declare His praise in the islands. (13) The Lord will go forth as a mighty man, He will stir up jealousy like a man of war; He will cry, He will shout aloud, He will prove Himself mighty against His enemies. (14) I have for a long time held My peace, I have been silent, and restrained Myself; now will I cry like a travailing woman, gasping and panting together.

RASHI

(11) **Let the wilderness ... lift up** — *its voice in song. The villages that Kedar inhabits* — *The desert of Kedar, in which [people] now live in tents, will become [filled with] permanent cities and villages. The inhabitants of Sela* — *The dead, who shall [come back] to life. יצחו* — *means they will shout out.* (13) **He will stir up** — *He will awaken. יצריח* — *means He will shout.* (14) **I have held My peace** — *I have been silent for a long time regarding the destruction of My house; from now on like a woman in labor I will cry. Gasping* — *I will be agitated. And panting* — *I will desire to destroy together all My enemies.*

רש"י

(יא) יִשְׂאוּ מִדְּבָר. קוֹל בְּשִׁיר: חֲצָרִים תִּשְׁבּ קֶדְר. מִדְּבָר קֶדְר שְׁהֵם דְּרִים עִתָּהּ בְּאֶהְלִיָּהֶם יְהִיו עָרִים וְחֲצָרִים קְבוּעִים: יִשְׁבִּי סֹלַע. הַמְתִּים שִׁיחִיו: יִצְחוּ. יִצְעֲקוּ: (יג) יַעִיר. יַעֲוֹרֵר: יִצְרִיחַ. יִצְעֵק: (יד) הֲחֲשִׁיתִי. שְׂתַקְתִּי מְעוֹלָם עַל חוֹרְבָן בֵּיתִי מֵעִתָּה כִּי־לִדְדָה אֶפְעֶה: אֲשֶׁם. אֲתַבְּהֵל: וְאֲשֶׁאֶף. אֶתְאִוָּה לְהִשְׁמִיד הַכָּל יַחַד כָּל אוֹיְבֵי:

Writings Mishlei 1

כתובים משלי פרק א

ז יִרְאֵת יְדוּהָ רֵאשִׁית דְּעַת חֲכָמָה וְמוֹסָר אוֹיְלִים ז רִישׁ חֲכָמְתָא דִּחְלָתָא דִּיִּי
 (7) The fear of the Lord is the beginning of knowledge; but the foolish despise

RASHI

(7) **The beginning of knowledge** — *This is*

(ז) רֵאשִׁית דְּעַת. הִיא עֵקֶר הַדַּעַת כִּי הָאוֹיְלִים

רש"י

בְּזוֹ: ח שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֶל־תִּטְשׁ תּוֹרַת אִמְךָ: ט כִּי ו לֹוִית חֵן הֵם לְרֵאשֶׁךָ וְעֵנְקִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ: י בְּנֵי אִם־יִפְתּוּךָ חֲטָאִים אֶל־תִּבָּא:

י בְּרִי אֵין נְשַׁדְלוּ לְךָ חֲטָאֵי לָא תִתְפַּיִס:

wisdom and discipline. (8) Hear, my son, the instruction of your father, and forsake not the teaching of your mother. (9) For they shall be a graceful wreath upon your head, and a necklace about your throat. (10) My son, if sinners entice you, consent not.

RASHI

the main component of knowledge, because the foolish who do not fear the Lord, they are those who mock wisdom and discipline.

(8) **The instruction of your father** — [Your Father is] the Holy One, blessed be He; [His instruction is] the written Torah and the oral Torah. **Your mother** (אמך) — Your nation (אומתך), the community of Israel [i.e.,]

the words of the Rabbis who taught new things and made buffers and fences to the Torah. (9) **A graceful wreath** — a graceful connection. **And a necklace** — of golden jewels. **תבא** — do not be desirous of them.

רש"י

אֲשֶׁר אֵינֶם יְרֵאִים אֶת ה' הֵם בּוֹזִיִּים אֶת הַחֻקִּים וְהַמּוֹסֵר: (ח) מוֹסֵר אָבִיךָ. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹרַת שְׁבַכְתָּב וְשִׁבְעַל פֶּה: אִמְךָ. אִמְתְּךָ: בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבָרֵי סוֹפְרִים שֶׁחֲדָשׁוּ וְעָשׂוּ סִיגִים וּגְדָרִים לַתּוֹרָה: (ט) לֹוִית חֵן. חֲבוּר שֶׁל חֵן: וְעֵנְקִים. שֶׁל עֲדֵי זָהָב: לְגַרְגְּרֹתֶיךָ. לְצַנְאָרְךָ: (י) חֲטָאִים. חוֹטָאִים: אֵל תִּבָּא. אֵל תִּאָּבֵה לָהֶם:

Mishnah Shabbat, chapter 1

משנה שבת פרק א

(1) There are [prohibited by Biblical law] two kinds of transferring [i.e., carrying an item from one domain to another, on the Sabbath]

which are actually four kinds [two were added by Rabbinic decree], for one who is [standing] inside [a private domain], and two kinds, which are in fact four kinds, for one that is [standing] outside [in a public domain]. How so? A poor man stood outside while the householder stood

בנו עובדיה מברטנורא

א יציאות השבת. הוצאות שמרשות לרשות האמורות אצל שבת. והכנסות נמי קא קרי יציאות הואיל ומוציא מרשות לרשות והאי דתני יציאות ולא תני הוצאות לישנא דקרא נקט, דכתיב (שמות טו) אל יצא איש ממקומו, ומיניה דרשינן הוצאה, אל יצא איש עם הכלי שבידו ללקוט המן: **שתיים שהן ארבע.** שתיים מן התורה, הוצאה והכנסה, לבעל הבית העומד בפנים, ברשות היחיד. ועל שתיים אלו חייב על שגגתו חטאת ועל ודונו ברת ועל התראתו סקילה כמו בכל שאר מלאכות של שבת: **שהן ארבע.** מדבריהם הוסיפו שתיים, לאסור לכתחילה היכא שהמלאכה נעשית על ידי שנים זה עוקר וזה מניח, דשנים שעשאה פטורים, שנאמר (ויקרא ד) בעשותה אחת מכל מצות ה', העושה את כולה ולא העושה מקצתה. וכן בכל מלאכות של שבת אמרינן יחיד שעשאה חייב, שנים שעשאה פטורים: **ושתיים שהן ארבע בחוץ.** שתיים מן התורה, הוצאה והכנסה, לעני העומד בחוץ, ברשות הרבים: **שהן ארבע.** מדבריהם הוסיפו שתיים, לאסור

inside: 1) the poor man extended his hand inside [which, in this case is the *akirah* — removal from one domain], placing something [e.g., a box or basket] into the hand of the householder [which, in this case, is the *hanachah* — the setting down of an object into another domain, thereby completing the transfer from one domain to another] or 2) taking something from it [the householder's

hand] and bringing that object out, the poor man is guilty [and these are the two cases prohibited by Biblical law for one who is standing outside, mentioned above] while the householder is exempt; if, however, the householder extended his hand outside and placed something into the hand of the poor man, or withdrew [an item] from it and brought it inside, the householder is guilty [and these are the two cases prohibited by Biblical law for one who is standing inside, mentioned above] and the poor man is exempt. However, if the poor man extended his hand inside and the householder removed an object from it, or placed something into it and [the poor man] brought it outside, both are exempt [from a Biblical prohibition, since each one, individually, has not completed an entire transfer requiring both an *akirah* — removal and a *hanachah* — setting down; however, these are prohibited by Rabbinical decree and are the additional two prohibitions for one standing outside (totaling four) which are mentioned above]; and if the householder extended his hand outside and the poor man removed something from it, or placed something in it and brought it in, they are both exempt [from a Biblical prohibition but are prohibited by Rabbinical decree and are the additional two prohibitions for one standing inside (totaling four)

בפנים, פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה והוציא, העני חייב ובעל הבית פטור. פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני, או שנטל מתוכה והכניס, בעל הבית חייב והעני פטור. פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה, או שנתן לתוכה והוציא, שניהם פטורין. פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה, או שנתן לתוכה והכניס, שניהם פטורין:

רבנו עובדיה מברטנורא

לכתחילה כשזה עוקר וזה מניח: **פשט העני את ידו**. ובתוכה קופה או הסל שמקבל בו ככרות מבעל הבית ולהכי נקט הוצאה בלשון עני ועשיר, דאגב אורחיה קמשמע לן דמצוה הבאה בעבירה אסורה וחייבין עליה: **ונתן לתוך ידו של בעל הבית**. דעביד ליה עקירה מרשות הרבים והנחה ברשות היחיד: **או שנטל מתוכה והוציא**. החפץ והניח ברשות הרבים, דעביד עקירה והנחה: **העני חייב**. שעשה מלאכה שלימה. והרי שנים מן התורה לעומד בחוץ. ואף על גב דבעינן עקירה ממקום שיהיה בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים והנחה במקום שיהיה בו ארבעה על ארבעה וליכא, דיד העני ובעל הבית אין בה מקום שיהיה ארבעה על ארבעה, אמרינן בגמרא דידו של אדם חשובה כארבעה על ארבעה, כיון שהיא עשויה להניח בה וליטול ממנה חפצים ואפילו גדולים הרבה: **ובעל הבית פטור**. פטור ומותר גמור, דהא לאו מידי עבד: **פשט בעל הבית בעל הבית חייב**. הרי שנים מן התורה לעומד בפנים: **פשט העני וכו'**. דעביד העני עקירה מרשות הרבים: **ונטל בעל הבית מתוכה**. והניח בפנים, ועביד ליה בעל הבית הנחה ברשות היחיד: **או שנתן לתוכה**. דעביד ליה בעל הבית עקירה מרשות היחיד: **והוציא**. העני והניח ברשות הרבים: **שניהם פטורים**. שלא עשה שום אחד מהם מלאכה שלימה. אבל אסורים לעשות כן, שמא יבואו כל אחד בפני עצמו לעשות מלאכה שלימה בשבת. הרי שנים מדבריהם, אחת לעני בחוץ ואחת לבעל הבית בפנים. והא דלא חשיב שנים לכל אחד, עקירה לעני ועקירה לבעל הבית הנחה לעני והנחה לבעל הבית, משום דלא חשיב אלא עקירות שהן תחילת המלאכה ואיכא למיחש שמא יגמרנה אבל הנחות שהן סוף המלאכה לא קחשיב: **ב לא ישב אדם לפני הספר**.

which are mentioned above] (2) A person may not sit down in front of a barber near [i.e., one half hour before] the time of the *minchah* [afternoon service, which may be recited from one half hour after midday until sunset] before he has prayed [even on a weekday, lest the

scissors break during the haircut and not be repaired until after sunset]. A person should not enter a bathhouse [lest he become faint and fall asleep until after sunset] or a tannery [he may detect a flaw in an animal hide and become engrossed in correcting it, missing the *mincha service*] nor may he eat a meal [even a small one, since he could always extend it] or sit in judgment [even if only to render judgment, lest new evidence be introduced] though if he started [any of the aforementioned activities and there would, under ordinary circumstances, be ample time for the afternoon prayer,] he need not interrupt it. They [scholars who are engaged solely in Torah study and who do not interrupt their studies to earn a living] must interrupt [their studies] in order to recite the *shema* [since the time for the reciting of the *shema* is a Biblical obligation] but they need not interrupt for the *Shemoneh Esreh* [the time of its recitation, is a Rabbinic obligation]. (3) A tailor should not go out with his needle [even if pinned onto his clothing] close to nightfall [on Friday] lest he forget and goes outside [on the Sabbath and since it is the usual manner for a tailor to carry a needle pinned to his clothing it would be considered the usual manner of transferring a needle from private to public domain for a tailor; however, a person who is not a tailor may go out close to the Sabbath with a needle pinned to his garment, because even if he were to carry it in such a manner on the Sabbath it would only be prohibited by Rabbinic decree since a *melakhah* performed in an unusual manner is not considered a transgression of Biblical

ב לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה, עד שיתפלל. לא יכנס אדם למרחץ ולא לברסקי ולא לאכל ולא לדין. ואם התחילו, אין מפסיקין לקרות קריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה: ג לא יצא החיט במחטו סמוך לחשכה, שמא ישכח ויצא. ולא

בנו עובדיה מברטנורא

ואפילו בחול. ומשום דבעי למתני לא יצא החיט במחטו וכו' שמא ישכח ויצא, דדמי לגזירה דלא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה שמא ישכח ולא יתפלל, משום הכי תנא להו הכא. ואידי דוותרן מילייהו פסיק ותני להו ברישא, והדר מפרש מילי דשבת ומאריך בהו: **סמוך למנחה**. מנחה גדולה ממש שעות ומחצה ולמעלה, וסמוך למנחה היינו מתחלת שעה שביעית. ואע"פ שעונתה מרובה, גורה שמא ישבר הזוג של ספרים אחר שהתחיל להסתפר ותעבור עונת התפילה קודם שיתקנו וישלים התספורת: **ולא יכנס למרחץ**. סמוך למנחה, שמא יתעלה: **ולא לבורסקי**. מקום עיבוד העורות, דלמא חזי פסידא וקלקול בעורות אם לא יניעם ממקומם ויתקנם, וימשך במלאכתו עד שתעבור עונת התפילה: **ולא לאכול**. אפילו בסעודה קטנה, שמא ימשך בסעודה: **ולא לדין**. אפילו בגמר דין שכבר שמעו טענות בעלי דינין ולא נשאר עליהן אלא לפסוק הדין בלבד, דלמא חזו טעמא ויסתרו מה שהיו רוצים לפסוק וחזרו להיות תחילת הדין **ואם התחילו**. בחד מכל הני דאמרינן: **אין מפסיקין**. אלא יגמור ואחר כך יתפלל. והוא שיש שהות ביום לגמור קודם שיעבור זמן התפילה. והתחלת התספורת משיניח מעפורת של ספרים בין ברכיו, הוא הסודר שנותן המתגלח על ברכיו כדי שלא יפול השער על בגדיו. והתחלת המרחץ משיפשוט הבגד הסמוך לבשרו, ואית דמפרשי משיסיר הסודר שעליו שהוא ראשון להפשטת בגדיו. והתחלת הבורסקי משיחגור בין כתפיו את בתי זרועותיו כדי להתעסק בעורות. והתחלת אכילה משיטול ידיו. והתחלת הדין משיתעטפו הדיינין בטליתן לשבת לדין באימה וביראה, ואם היו מעוטפים ויושבים בדין ובא לפניהם דין אחר סמוך למנחה, היא התחלת אותו הדין משפתחו בעלי הדין בטענותם: **מפסיקין לקריאת שמע**. מלתא אחרייתא נקט והכי קאמר, חברים העוסקים בתורה מפסיקים תורתם לקריאת שמע דומנה קבוע דכתיב (דברים 1) בשכבך ובקומך: **ואין מפסיקין לתפלה**. שאין לה זמן קבוע דאורייתא. ולא שנו אלא כגון רבי שמעון בר יוחאי וחביריו שתורתן אומנותן, אבל אנו הואיל ואנו מפסיקים תורתנו לאומנותנו כל שכן שנפסיק לתפילה: **ג לא יצא החיט במחטו**. אפילו תחובה לוי בבגדו, שמא ישכח ויצא, ואומן דרך אומנותו חייב, שדרך האומנן לתחבן

law]; nor a scribe with his quill [even behind his ear, since this is the usual manner for a scribe ...; however, a person who is not a scribe ....]; nor should one search his clothes [for vermin] or read by lamplight [since these activities require bright light, the Rabbis feared

that one might come to tilt the lamp in order to direct more oil to the wick, causing it to burn brighter]. In fact, they [the Sages] indicated that the teacher may see where the children are [to begin] reading [their lesson since the children would not tilt the lamp while the teacher is present] but that he himself must not read [because his students' presence would not be sufficient to prevent him from forgetting and perhaps tilting the lamp]. Likewise, [safeguards were instituted by the Rabbis in regard to family purity laws, even] a man who is a *zav* [has a discharge] may not dine [even] with a *zavah* [a woman that has an issue], because it offers an occasion for transgression [even though relations during these times may be painful, the Rabbis still instituted this safeguard]. (4) And these [the prohibition against searching his clothes or reading by lamplight] are among the rulings which they [the Sages] instituted [as safeguards] while in

הלבקר בקלמוסו. ולא יפלה את פליו, ולא יקרא לאור הנר. באמת אמרו, החזן רואה היכן התינוקות קוראים, אבל הוא לא יקרא. כיוצא בו, לא יאכל הנב עם הנכה, מפני הרגל עברה: ד ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גריון פשעלו

רבנו עובדיה מברטנורא

בבגדיהן כשיוצאין לשוק: **שמא ישכח ויצא**. משתחשך: **הלבול**. הסופר: **בקולמוסו**. התחוב אחורי אוניו כדרך הסופרים: **ולא יפלה את כליו**. מבער כנים מבגדיו. תרגום בערתי הקדש, פלית: **ולא יקרא לאור הנר**. בספר, שמא יטה הנר להביא השמן לפי הפתילה כדי שידלוק יפה ונמצא מבעיר בשבת. ואפילו היה הנר גבוה שתיים ושלוש קומות אסור לקרות לאור הנר אלא אם כן יש עמו אדם אחר לשמרו, או אם הוא אדם חשוב שאינו רגיל לעולם לתקן הנר: **החזן**. מלמד תינוקות: **מהיכן התינוקות קורין**. מהיכן יתחילו לקרות, דבעיון מועט כי האי לא גורנין שמא יטה. והתינוקות קורין לפני רבן לאור הנר, שאימת רבן עליהם: **אבל הוא לא יקרא**. כל הפרשה, מפני שאין אימתן עליו ושמירתן לא היא שמירה. ומהאי טעמא נמי איכא למאן דאמר דאשה שומרת לבעלה אין שמירתה שמירה שאין אימתה עליו **כיוצא בו**. לעשות הרחקה מן העבירה אמרו לא יאכל הזב עם אשתו וזה ואע"פ ששניהם טמאים: **מפני הרגל עבירה**. שמתוך שהם מתיחדים יבוא לבעול וזה שהיא בכרת. זב וזבה לרבותא נקט שהתשמיש קשה להן ואיכא למימר דודאי לא יבואו לידי הרגל עבירה אפילו הכי לא יאכלו זה עם זה: **ד ואלו מן מהלכות**. אין פולין ואין קורין לאור הנר דתנן במתניתין: **בעליית חנניה בן חזקיה**. שבקשו חכמים לגנוז ספר יחזקאל שדבריו נראים כסותרים דברי תורה, כגון כל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים (יחזקאל מד), כהנים הוא דלא אכלי הא ישראל אכלי, וכגון וכן תעשה בשבעה בחדש (שם מה) היכן נרמו קרבן זה בתורה, ונטמן חנניה בן חזקיה בעליה וישב שם ופירש ספר יחזקאל: **ושמונה עשר דבר גזרו בו ביום**. שנחלקו בית שמאי ובית הלל ועמדו למנין ורבו בית שמאי ופסקו כמותם כדכתיב אחרי רבים להטות. וכולהו י"ח דבר מייתי להו בגמרא, ואלו הן: האוכל אכל שהוא ראשון לטומאה או שני לטומאה גזרו שיהא נעשה גופו שני לטומאה ופוסל את התרומה במגעו, ששני פוסל בתרומה. הרי אלו שתי גזירות, אוכל אוכל ראשון ואוכל שני. והשונה משקין טמאים נעשה גם כן שני לטומאה ופוסל את התרומה, הרי שלש וטעמא דגזור בהני, דזמנין דאכיל אוכלין טמאים ושדי משקין דתרומה בפומיה בעוד שהאוכלים טמאים בפיו ופסיל להו, וזמנין דשתי משקין טמאים ובעורן בפיו שדי אוכלין דתרומה בפיו ופסיל להו. וגזרו על הבא ראשו ורובו לאחור שטבל מטומאתו בו ביום במים שאובין טהור גמור שנפלו על ראשו שלשה לוגין מים שאובין. הרי חמש גזירות. וטעמא דגזור טומאה על הני לטמא אדם, לפי שהיו טובלין במי מערות סרוחין, והיו נותנין עליהם אחר כך מים שאובין להעביר סרוחן המים, התחילו ועשאום קבע לומר לא מי המערות מטהרים אלא המים שאובין מטהרים, עמדו וגזרו עליהם טומאה, דלמא אתו לבטולי תורת מקוה וטבלי בשאובים. והגזירה הששית, שיהיו הספרים של כתבי הקודש פוסלין את התרומה במגע. שבתחילה היו מצניעין אוכלין דתרומה אצל ספר תורה, אמרי האי קודש והאי קודש, כיון דחזו דקא

the upper chamber of Chananiah ben Chizkiah ben Gurion when they went up to visit him. They voted, and those of the School of Shammai outnumbered those of the School of

לְבָקְרוּ. נִמְנְנוּ וְרַבּוּ בֵּית שְׁמַאי עַל בֵּית הֵלֵל, וְשִׁמּוֹנָה עֶשֶׂר דְּבָרִים גָּזְרוּ בּוֹ בַּיּוֹם: הֵּ בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, אֵין שׁוֹרִין דִּיּוֹ וְסַמְמַנִּים וְכַרְשֵׁינִים, אֶלָּא כְּדִי שְׂיִשׁוּרוּ

Hillel, and they instituted eighteen rulings on that day. (5) The School of Shammai [maintain that the Biblical prohibition against performing labor on the Sabbath also includes a prohibition against having his utensils perform labor for him on the Sabbath and therefore] say, We must not soak ink, paints, or vetches [for fodder] unless they will be properly soaked that same day [before

רבנו עובדיה מברטנורא

אתו ספרים לידי פסידא, שהעכברים המצויין אצל האוכלין היו מפסידים את הספרים, גזרו שיהיו הספרים דהיינו תורה נביאים וכתובים במגען פוסלין את התרומה. והגזירה השביעית, גזרו על סתם ידיים שפוסלות את התרומה, מפני שהידיים עסקניות הן ונוגעות בברשו במקום הטינופת, וגנאי לתרומה אם יגע בה בידים מזוהמות והיא נמאסת על אוכליה. והגזירה השמינית, האוכלין שנטמאו במשקין שאותן המשקין נטמאו מחמת ידיים שנגעו בהן קודם נטילה, גזרו על המשקין שיטמאו את האוכלין, שכל הדברים הפוסלין את התרומה מטמאין את המשקין להיות תחילה גזירה משום משקין הבאים מחמת שרץ ראשכון בהן שהן ראשונים מדאורייתא. והאי דגזור בכל טומאת משקין להיות תחילה ולא גזור נמי באוכלין גזירה משום (ואוכלין) הבאים מחמת שרץ, היינו טעמא דאחמור רבנן במשקין משום דעלולים לקבל טומאה, שאינן צריכין תיקון הכשר להביאן לידי קבלת טומאה כמו האוכלין שצריכין נתינת מים להכשירן לקבל טומאה. והגזירה התשיעית, כלים שנטמאו במשקין שנטמאו המשקים בשרץ שאע"פ שהם ראשון לטומאה, דאורייתא אין יכולים לטמא אדם וכלים, שאין אדם וכלים מקבלים טומאה אלא מאב הטומאה ולא ממשקין שנטמאו בשרץ שהם ראשונים, ורבנן גזור עליהו שיטמאו כלים גזירה משום משקה דוב וזבה, שהן רוקן ומימי רגליו, שהן אב הטומאה ומטמאין כלים מדאורייתא. והגזירה העשירית, שיהיו בנות כותים נדות מעריסתן, כלומר מיום שנולדו, שתינוקת בת יומא מטמאה בנדה, וכותים לית להו מדרש זה, וכי חזיין לא מפרשי להו, הלכך גזור בהו רבנן. והגזירה האחת עשרה, שיהו כל המיטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע, והוא מלמד הבקר, ויש בהקפו טפח אבל אין בעביו טפח. ואע"פ שמן התורה אין אהל פחות מטפח, גזור רבנן על כל המיטלטלין שיש בהקפן טפח שאם ראשן אחד האהיל על המת וראשן אחד על הכלים מביאין להן טומאת אהל, גזירה אטו מי שיש בעביו טפח שמביא את הטומאה מן התורה. והגזירה השתים עשרה, הבוצר ענבים לדרך בנת המשקה היוצא מהן בשעת בצירה מכשירן לקבל טומאה ואע"פ שהולך לאיבוד ולא ניהא ליה, גזירה שמא יבצור בקופות מזופפות דאו ניהא ליה במשקה היוצא מהן שהרי אינו הולך לאיבוד ומכשיר מן התורה. והגזירה השלש עשרה, שיהיו גידולי תרומה תרומה, ואפילו בדבר שזרעו כלה כגון תבואה וקטנית, גזירה משום תרומה טמאה ביד כהן שאסורה באכילה ובא לזרעה, וגזור שתהא בשמה הראשון והרי היא תרומה טמאה, דחשישנן דלמא משהי לה עד זמן זריעה ואתי למיכלה בטומאה. והגזירה הארבע עשרה, מי שהחשיך לו בדרך נותן כיסו לנכרי ולא יטלטלו פחות פחות מארבע אמות. והגזירה החמש עשרה והשש עשרה, אין פולין ואין קורין לאור הנר דתנן במתניתין. והגזירה השבע עשרה, גזרו על פתן של עובדי כוכבים ועל שמנן ועל יינן ועל בנותיהן. וכולהו גזירה חדא היא, כדאמרינן גזרו על פתן משום שמנן, ועל שמנן משום יינן, ועל יינן משום בנותיהן, ועל בנותיהן משום דבר אחר, כלומר משום עבודת כוכבים. והגזירה השמונה עשרה, גזרו על תינוק עובד כוכבים שיהא מטמא בזיבה, כדי שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלו במשכב זכור: **ה אין שורין דיו.** סממנים שעושים מהם דיו לכתביבה: **וסממנים.** לצבע: **וכרשינים.** מאכל בהמה, ורגילים לשרות אותן במים תחלה, וקורין להם בערבי כרסנ"ה, ובלע"ז ויצ"ש. וסברי בית שמאי אדם מזוהר על שביחת כלים כמו על שביחת בהמתו, והיינו טעמא דאין נותנין אונק, והיינו טעמא דאין פורשין מצודות. ונר הדולק בשבת וקדירה שעל גבי כירה דמודו בהו בית שמאי, [בדמפקרן] אפקורי לכלים

the Sabbath]; but the School of Hillel permit it.

(6) The School of Shammai say, We must not put bundles of wet flax in the oven [a process that whitens the flax] unless they have enough time to be sufficiently heated that same day [before the Sabbath] or wool into a dyer's vat unless there is sufficient time for the wool to assume the color of the dye; but the School of Hillel permit it [in cases where there is no fear of stirring the coals to increase the heat]. The School of Shammai say, We may not spread nets for a wild animal or birds or fish if there is insufficient time for them to be caught on that same day; but the School of Hillel do

permit it. (7) The School of Shammai say, [On Friday] One may not sell to a non-Jew, or assist a non-Jew in loading up [his donkey] or help him lift the load [onto his shoulder, since it may appear as if the load is being carried for the benefit of the Jew,] unless there is enough time for him [the non-Jew] to reach a place nearby [before the Sabbath]; but the School of Hillel permit it [as long as the non-Jew departed from his home before the onset of the Sabbath]. (8) The School of Shammai say, One may not give hides to have them treated nor clothes to non-Jewish cleaners unless there is sufficient time for these to be completed that same day [before the Sabbath; however, even the School of Shammai permit the actual work to be performed on the Sabbath by the non-Jew, provided it could be completed before the Sabbath]; but in all these cases the School of Hillel declare permissible while the sun is still up. (9) Rabban Shimon ben Gamliel said, "In my father's house they used to give white clothes [which required three days for the cleaning process] to non-Jewish cleaners three days before the Sabbath [in accordance with the view of

מבעוד יום. ובית הלל מתירין: ו בית שמאי אומרים, אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור, אלא כדי שיהבילו מבעוד יום, ולא את הצמר ליורה, אלא כדי שיקלט העין. ובית הלל מתירין. בית שמאי אומרים, אין פורשין מצודות חיה ועופות ודגים, אלא כדי שיצודו מבעוד יום. ובית הלל מתירין: ז בית שמאי אומרים, אין מוכרין לנכרי ואין טוענין עמו ואין מגביהין עליו, אלא כדי שיגיע למקום קרוב. ובית הלל מתירין: ח בית שמאי אומרים, אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס נכרי, אלא כדי שיעשו מבעוד יום. ובכלן בית הלל מתירין עם השמש: ט אמר רבן שמעון בן גמליאל, נוהגין היו בית אבא שהיו נותנין כלי לבן לכובס נכרי שלשה ימים קדם

רבנו עובדיה מברטנורא

ושבו אינו מצווה על שביתתן: ובית הלל מתירין. משנתן המים מבעוד יום אע"פ שהן נישורין והולכין בשבת, דסברי על שביתת בהמה אדם מוזהר דאית בה צער בעלי חיים, אבל לא על שביתת כלים: ו אונין. אגודות של פשתן מנופץ, ונותנין אותן בתנור ומתלבנים: שיהבילו. שיתחממו, שיעלה בהם ההבל: ליורה. של צבעים: אלא כדי שיקלוט את העין. שיקלוט הצבע מבעוד יום: ובית הלל מתירים. לתת לתוכו מבעוד יום ותהא קולטת כל הלילה. ולא שרו בית הלל אלא ביורה עקרה מן האש, שאם יש תחתיה אש בשבת אסור, גזירה שמא יחתה בגחלים וצריך נמי שתהא היורה שתומה וטוחה בטיט שמא יגיס ויהפך בה בשבת וחייב משום מבשל: ז ולא טוענין עמו. על החמור: ולא מגביהים עליו. משאוי על כתפו. דמחזי כמסייעו להוליך המשאוי בשבת: אלא כדי שיגיע למקום קרוב. כלומר שיהא המקום שרוצה להוליכו קרוב שיוכל להגיע שם מבעוד יום: ובית הלל מתירין. כדי שיצא מפתח ביתו מבעוד יום: ח לעבדן. מעבד העורות: מתירין עם השמש. בעוד שהחמה על הארץ קודם שתשקע: ט כלי לבן. שהוא קשה לכבס וצריך שלשה ימים. ומחמירין על עצמן כבית שמאי. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, אלא כבית הלל שמתירין עם השמש: ושוין. בית שמאי ובית הלל שטוענין את הזיתים מבעוד יום בקורת בית הבד. לאחר שטחנו הזיתים טוענין עליהם קורות כבדים והמשקה זב והולך מאליו כל השבת: ועגולי הגת. הנך דגת קרי עיגולין, שהיו דפין עבין עשוין בעיגול. ובהא מודו בית שמאי לבית הלל משום דאי נמי עביד להו בשבת ליכא חיוב חטאת דאין נותנין קורה על גבי זיתים עד שטוחנין תחלה בריחים, וכן בענבים דורכים אותן ברגל תחלה, ובלאו קורה נמי משקה נפיק ממילא

the School of Shammai].” And both [Schools] are in agreement that [after the olives and grapes have already been crushed] they may [then] load up the beams of the olive press or the rollers of the wine press vat [right before the Sabbath, to speed up the oozing of the olive oil or grape juice, even though it will ooze out during the Sabbath, (since it would eventually ooze out on its own, it is not a Biblical prohibition to do so)]. (10) We must not roast

flesh, onions, and eggs [on a fire] unless there is enough time for them to be [at least minimally] roasted [a third of the usual roasting time] on that same day [before the Sabbath. The Rabbinical prohibition against placing food on a fire before the Sabbath lest one stir the coals to add heat on the Sabbath, does not apply once the food is edible]. We must not place bread in an oven when darkness is approaching [prior to the Sabbath], nor cake upon burning coals unless there is sufficient time for the upper surface to form a crust [and as such is already considered edible and one would not stir the coals for additional heat at that point]. Rabbi Eliezer says, [Even enough] time for the bottom surface to turn into crust. (11) We may let down the Passover lamb into the stove [to roast] as darkness approaches [before the Sabbath; since the Passover sacrifice was roasted for a group of people we may rely on the group to prevent one another from stoking the fire on the Sabbath]; and ignite with wood chips the firewood in the fire rooms [of the Temple; the Temple had areas which were constantly heated for the priests to warm themselves in, since the priests would be careful not to stoke the fire on the Sabbath] but anywhere else [outside the Temple, one may kindle a flame] only if [there is sufficient time before the Sabbath for] the fire [to] seize upon the greater part [of the wood, in which case the flame would rise unaided]. Rabbi Yehudah says, In the case of charcoal [if there is sufficient time to take hold of] any quantity whatsoever [since once a minute amount has been kindled the fire spreads unaided].

רבנו עובדיה מברטנורא

אלא דלא נפיק שפיר כי השתא, הלכך לא דמי לדרש: **י כדי שיצולו**. כמאכל בן דרוסאי והוא שליש בשול, ובכך הוא ראוי לאכילה ותו ליכא למגור שמא יחתה בגחלים: **חררה**. עוגת רצפים: **שיקרמו**. תחילת אפיה עושין כמו קרום: **פניה**. שהם כלפי אויר התנור: **כדי שיקרום התחתון**. המדובק לחרס התנור, דהוא נאפה תחילה קודם שיקרמו הפנים שכלפי אויר התנור, ובהכי סגי. ואין הלכה כר' אליעזר: **יא משלשלין את הפסח**. התנורים שלהן פיהן למעלה ומורידין הצלי לתוכו, להכי תני משלשלין: **עם חשיכה**. ואע"ג דבעלמא אין צולין כדאמרן, הכא שרי, דבני חבורה זריזין הן ומדברי אהרדי ולא אתו לחתוי בגחלים: **ומאחיזין את האור**. מעט בעצים של מדורת בית המוקד, ולא חישישין שמא יבואו הכהנים להבעירה משתחשך, דכהנים זריזין הן: **בית המוקד**. לשכה גדולה היתה בעזרה שמסיקין בה מדורה תמיד והכהנים מתחממים שם לפי שהולכים יחפים על הרצפה של שיש: **ובגבולין**. צריך אדם להבעיר מדורתו מבעוד יום: **כדי שתאחוז האור ברובה**. וכמה ברובה, כדי שתהא שלהבת עולה מאליה ואינה צריכה לקיסמין דקין תחתיה להבעירה: **אף בפחמין כל שהוא**. כי היכי דמדורת בית המוקד מקיליין בבית המוקד לכהנים, כמו כן במדורת פחמים מקיליין לכל אדם ואין צריך להאחיז בהן האור אלא כל שהוא, שאין דרכה להיות כבה והולכת ולא אתו לחתוי בהו. והלכה כרבי יהודה, דליכא מאן דפליג עליה:

לשבת. ושׁוין אלו ואלו, שׁטוענין קורות בית הכד ועגולי הגת: **י אין צולין בשר, בצל וביצה, אלא כדי שיצולו מבעוד יום**. אין נוֹתנין פת לתנור עם השכה, ולא חררה על גבי גחלים, אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום. רבי אליעזר אומר, כדי שיקרום התחתון שלה: **יא משלשלין את הפסח בתנור עם השכה**. ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד. ובגבולין כדי שיאחז האור ברבן. רבי יהודה אומר, בפחמין כל שהוא:

Gemara Shabbat 13a

גמרא שבת דף יג.

The Scholars propounded: May a *niddah* [a woman who is impure due to menstruation] sleep together with her husband, she in her garment and he in his? ... Come and hear: “[But if a man be just, and do that which is lawful and right] and has not eaten upon the mountains, nor has he lifted up his eyes to the idols of the house of Israel, neither has he defiled his neighbor's wife, nor has he come near to a woman who is a *niddah*” (Ezekiel 18:6). Thus an analogy is drawn between a woman who is a *niddah* and his neighbor's wife: just as his neighbor's wife, he in his garment and she in hers, is forbidden, so too, if his wife is a *niddah*, he in his garment and she in hers, is [also] forbidden. [...] [It is taught in] *Tanna d'bei-Eliyahu*: It once happened that a certain scholar who had studied much Bible and Mishnah and who had greatly served scholars, nevertheless died in middle age. His wife took his *tefillin*, carrying them about in synagogues and study halls, complaining to them, “It is written in the Torah, ‘for that is your life, and the length of your days’ (Deut.

30:20). My husband, who read [Bible], learned [Mishnah], and had greatly served scholars, why did he die in middle age?” and no man could answer her. On one occasion I [Eliyahu] was a guest at her house, and she related the entire story to me. I said to her, “My daughter! How was he to you in your days of menstruation?” “God forbid!” she replied, “he did not touch me even with his little finger.” “And how was he to you in your days of white [garments, i.e., the seven clean days prior to immersion in a *mikvah*]?” “He ate with me, drank with me, and slept with me in bodily contact, and it did not occur to him to do otherwise.” I said to her, “Blessed be the Omnipresent for slaying him, that He did not condone [this] on account of the Torah! For the Torah has said, ‘And you shall not approach unto a woman as long as she is impure by her uncleanness’ (Lev. 18:19) [i.e., until after the immersion in a *mikvah*].” When Rabbi Dimmi came, he said, It was a wide bed [and therefore the deceased scholar had thought it would be permissible for him to sleep with his wife since he would not touch her]. In the West [of Eretz Israel] they said, Rabbi Yitzchak bar Yosef said, An apron separated them.

לא יאכל הזב עם הזבה כו' איבעיא להו נדה מה שתישן עם בעלה הוא בבגדו והיא בבגדה. תא שמע (יחזקאל יח) אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרב. מקיש אשה נדה לאשת רעהו. מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשה נדה הוא בבגדו והיא בבגדה אסור. תני דבי אליהו מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה ושמש תלמידי חכמים הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזירתן בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואמרה להם: כתיב בתורה (דברים ל) כי הוא חייך וארך ימך. בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה ושמש תלמידי חכמים הרבה מפני מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם מחזירה דבר. פעם אחת נתארחתי אצלה והיתה מספרת לי כל אותו מארע. אמרתי לה: בתי, בימי נדותיך מה הוא אצליך? אמרה לי: חס ושלום, אפלו באצבע קטנה לא נגע בי. בימי לבוניתך מהו אצליך? אכל ושתה עמי וישן עמי בקרוב בשור ולא עלתה על דעתו על דבר אחר. אמרתי לה: ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב כי אתא רב דימי אמר משה חדא הוא, במערבא אמרי אמר רבי יצחק בר יוסף סינר מפסיק בינו לבינה:

זוהר בהקדמה דף י עא

פֶתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (שיר ג) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְגוֹמֵר. מִי זֹאת בִּלְלָא דִתְרִין קְדוּשִׁין דִּתְרִין עֲלָמִין בְּחַבּוּרָא חָדָא וְקִשּׁוּרָא חָדָא. עוֹלָה מִמֶּשׁ לְמַהוּי קִדְשׁ קִדְשִׁים מִי וְאִתְחַבְּרָא בְּזֹאת בְּגִין לְמַהוּי עוֹלָה דְאִיהִי קִדְשׁ קִדְשִׁים. מִן הַמִּדְבָּר דְהָא מִן הַמִּדְבָּר יִרְתָּא לְמַהוּי בְּלָה וְלִמְעַל לְחַפְּהָ. תוּ מִן הַמִּדְבָּר אִיהִי עוֹלָה כְּמָה דְאֵת אָמַר (שם ד) וּמִדְבָּרָךְ נִאֻוּה בְּהוּוּא מִדְבָּר דְלַחֲשִׁישׁוּ בְשׁוּן אִיהִי עוֹלָה. וְתִגְנִין מֵאִי דְכְּתִיב (שמואל א ד) הָאֱלֹהִים הָאֲדִירִים הָאֱלֹהִי אֱלֹהִי הֵם אֱלֹהִים הַמַּכִּים אֶת מְצֻרִים בְּכָל מְכָה בַּמִּדְבָּר. וְכִי כָל דְעֵבֵד לֹון קִדְשָׁא בְרִידָה הוּא בַּמִּדְבָּר הוּוּה וְהָא בְּיִשׁוּבָא הוּוּה אֱלֹא בַּמִּדְבָּר בְּדַבּוּרָא כְּמָה דְאֵת אָמַר (שיר ד) וּמִדְבָּרָךְ נִאֻוּה וְכְתִיב (תהילים עה) מִמִּדְבָּר הָרִים. אוּף הָכִי עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִן הַמִּדְבָּר וְדֹאִי בְּהֵימָא מְלָה דְפּוּמָא אִיהִי סְלִקַת וְעֵאלַת בֵּין גְּדַפֵּי דְאִימָא. וְלִבְתֵּר בְּדַבּוּרָא נְחֵתָא וְשָׂרְיָא עַל רִישׁוֹהִי דְעֵמָא קִדְשָׁא. הִיד סְלִקָא בְּדַבּוּרָא דְהָא בְּשִׁירוּתָא כִּד בֵּר נֶשׁ קְאִים בְּצַפְרָא אִית לֵה לְבָרְכָא לְמֵאֲרָה בְּשַׁעֲתָא דְפִקְחָ עֵינּוּי. הִיד מְבַרְךְ הָכִי הוּוּ עֵבְדִי חֲסִידִי קְדַמָּאִי נְטִילָא דְמֵיָא הוּוּ יְהִיבִי קְמִיָהוּ. וּבְזַמְנָא דְאֵתְעֵרוּ בְּלִילִיא אַחֲסָן יְדִיָהוּ וְקִמְי וְלַעֲאֵן בְּאוּרִיתָא וּמְבַרְכִי עַל קְרִיאַתָּה. וְכִד תִּרְנַנְגֻּלָא קְרִי בְּדִין פְּלַגוּת לִילִיא מִמֶּשׁ. וְכִדִּין קִדְשָׁא בְרִידָה הוּוּ אֲשַׁתְּכַח עִם צְדִיקָיָא בְּגִנְתָּא דְעֵרָן וְאִסִּיר לְבָרְכָא בְּדִין מְסֻאָבוֹת וּמִזְחֻמוֹת וּמְבַרְכִין. וְכִן כָּל שַׁעֲתָא בְּגִין דְבִשַׁעֲתָא דְבֵר נֶשׁ נְאִים רִוְחָה פְּרַחָא מִיָּנָה רִוְחָא מְסֻאָבָא וְזִמִּין וְשָׂרְיָא עַל יְדוּי וּמְסֻאָב לֹון וְאִסִּיר לְבָרְכָא בְּהוּוּא בְּבִלָא נְטִילָה. וְאִי תִימָא אִי הָכִי הָא בִּימְמָא דְלָא נְאִים וְלָא פְּרַח רִוְחָה מִנָּה וְלָא שָׂרְיָא עַלָה רִוְחָא מְסֻאָבָא. וְכִד עֵאל לְבֵית הַכְּפֵסָא לָא יִבְרַךְ וְלָא יִקְרָא בְּתוֹרָה אֶפְלוּ מְלָה חָדָא עַל דִּיחְסִי יְדוּי. וְאִי תִימָא בְּגִין דְמְלַכְלִכִין אֲנִין לָאוּ הָכִי הוּוּא כְּמָה אֲתַלְלִכְלִכְנָ. אֱלֹא וִי לְבִנֵי עֲלָמָא דְלָא מִשְׁגִּיחִין וְלָא יְדַעִין בִּיקְרָא דְמִרְיָהוּן וְלָא יְדַעִי עַל מַה קְוִימָא עֲלָמָא. רִוְחָא חָדָא אִית בְּכָל בֵּית הַכְּפֵסָא בְּעֲלָמָא דְשָׂרְיָא תַּמָּן וְאִתְהִי מַהוּוּא לְכִלּוּבָא וּמְנוּפָא וּמִיָּד שָׂרִי עַל אֲנִין אֲצַבְעֵן דִּידוּי דְבֵר נֶשׁ:

Yosef le-Hok

יוסף לחוק

Ethical teachings:

מוסר

Marganita de-Rabbi Meir

מרגניתא דרבי מאיר

What pleasure does a man have, since in the end he will leave [this] world for the world [to come], from life to death, from light to darkness, from sweet sleep to pressing and bitter sleep, from sweet light to worms and maggots, from sweet delicacies to the taste of dust, from a fine embrace to the embrace of the earth. How many wealthy ones left this world disappointed! For how many sages was their wisdom the source of their downfall! For how many mighty ones was their might the source of their downfall! How many who raised children had no joy from their children? For how many beautiful ones was their beauty the source of their downfall? How many elders did not see honor. How many young men were cut down at

מַה הַנְּאִה לְאָדָם וְסוּפוּ לְפָרֵשׁ מְעוֹלָם לְעוֹלָם, מִחַיִּים לְמוֹת, מֵאוּרָה לְחֻשְׁכָּה, מִשְׁנָה מְתוּקָה לְשִׁנָּה דְחוּקָה וּמְרָה. מֵאוּר מְתוּק לְרַמָּה וְתוֹלְעָה. מִמְטַעֲמִים מְתוּקִים לְטַעַם עֶפֶר. מִחַבּוּק נְאִה לְחַבּוּק עֶפֶר. כְּמָה עֵשִׂירִים יִצְאוּ מִהָעוֹלָם בְּפַחֵי נַפְשׁ. כְּמָה חֲכָמִים הִיְתָה חֲכֻמָּתָם עֲלֵיהֶם לְתַקְלָה. כְּמָה גְבוּרִים הִיְתָה גְבוּרָתָם עֲלֵיהֶם לְתַקְלָה. כְּמָה מְגִדְלֵי בָנִים לֹא שָׁמְחוּ בְּבִנְיָהֶם. כְּמָה נְאִים הִיְתָה נְוִיָּהֶם עֲלֵיהֶם לְתַקְלָה. כְּמָה זְקֵנִים לֹא רָאוּ כְבוֹד. כְּמָה

their wedding ceremony? What pleasure is there in the eating of a food which brings in its wake many judgments? From rejoicing that brings a man many worries? From thought that causes many pains? From clothing that causes many injuries? From sweet sleep that causes an unnatural death? From a sin that negates many merits? From complaints that deprive many [of their] livelihoods? Who merits the World to Come? He who distances himself from transgressions, from [bad] thoughts, from jesting, from slander, and from hideousness and whatever seems hideous, who observes the commandments, and who truly performs commandments, removes himself from sin,

guards against calculating the results of his prayer, and confesses his sins before the Holy One, blessed be He, and repents.

Practical Law:

Tur, Shulchan Arukh, Orach Chayim 61

(1) A person should read the *Shema* with great concentration, fearfully, trembling, and with trepidation. (2) The *Shema* must be read with the cantillation as [when reading] from a Torah [scroll. If, however, this will cause a lack of proper concentration of the simple meaning of the words, it is preferable that he recite without the cantillation (באר היטב סא'–יד ע"ש)]. (3) A person who has a synagogue in his city, but does not enter it to pray, is called an “evil neighbor,” and causes the exile of himself and his children. (4) A person who prays must think of the meaning of the words his lips speak. He should consider that it is as if the Divine Presence is before him; he should remove all troubling thoughts [from his mind], until his thought and intent remain purely on his prayer. He should think that if he were speaking before a king of flesh-and-blood, he would arrange his words and concentrate properly on them, so that he would not err; how much more so [should he do this] before the King who is the King of [all] kings, the Holy One, blessed is He, who examines all thoughts. If some other thought comes to his mind during his prayer, he should be silent until this thought has ceased. He must think of

בחורים נקצצו בחפתן. וכי מה הנאה לאכל ממאכל שהוא מביאו לדינים מרבים. משמחה שמביאה לאדם לדאגות הרבה. ממלבוש שהוא גורם לפגיעות מרבות מהרהור שגורם למכאובים מרבים. משנה מתוקה שגורמת למיתה משנה. מחטא שהוא מאבד זכיות הרבה. מתרעומות שמקפחות פרנסות הרבה. איזהו בן העולם הבא המתרחק מן העברות ומהרהור ומליצנות ומלשון הרע ומהכעור והדומים והמקיים מצות ויש בידו מצות על אמתתה ומתרחק מן החטא ושומר עיון תפלה ומתודה על עונותיו לפני הקדוש ברוך הוא ועושה תשובה:

הלכה

שולחן ערוך אורח חיים סימן סא

א יקרא קריאת שמע בכונה באימה ברתת וזיע: ב צריך לקרות בטעמים כמו בתורה: ג מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס בו להתפלל נקרא שכן רע וגורם גלות לו ולבניו: ד המתפלל צריך שיכונן בלבו פרוש המלות שמוציא בשפתיו ויחשב באלו שכינה כנגדו ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו עד שתשאר מחשבתו וכונתו זכה בתפלתו ויחשב כי אלו היה מדבר לפני מלך בשם ודם היה מסדר דבריו ומכון בהם יפה לבל יכשל, קל וחמר לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא חוקר כל המחשבות ואם תבוא לו מחשבה אחרת בתוך התפלה ישתק עד שתבטל המחשבה וצריך שיחשב בדברים המכניעים הלב ומכניגים אותו לאביו שבשמים

thoughts that cause the heart to be submissive and that direct him to his Father in Heaven, and he should not think of frivolous things [which remove a person from the fear of heaven].

(5) Prayer comes in the place of [the *Tamid* sacrifices] and therefore should follow the example of the sacrifice, with the proper intent, and no other intent should mingle with it, such as the thought that invalidates the sacrifices.

He must stand, similar to the [priest who offered sacrifices at the Temple] service; [he must recite it] in a fixed place; like the sacrifices, each of which had a fixed place for its slaughter and for the sprinkling of its blood; nothing should come between him and the wall, similar to a sacrifice, which is invalidated by anything coming between it [i.e., the blood]

and the wall [of the vessel receiving the blood]. It is proper for him to wear fine garments, that are special for prayer, like the priestly garments; however, not every person can afford this. At any rate, it is desirable for him to have special trousers for prayer for the sake of cleanliness. (6) A person may not engage in an everyday conversation when the Reader [i.e., chazan] repeats the *Shemoneh Esreh*. If he speaks, he is a sinner, and his iniquity is too great to bear, and he is to be rebuked. (7) It is desirable that he align his feet [together], when he recites *Kedushah* with the Reader [in the same manner as when he recites the *Shemoneh Esreh*].

ולא יחשב בדברים שיש בהם קלות ראש: ה התפלה היא במקום הקרבן ולכך צריך שתהא דגמת הקרבן בכונה ולא יערב בה מחשבה אחרת כמו מחשבה שפוסלת בקדשים ומעומד דומיא דעבודה וקביעות מקום כמו הקרבנות שכל אחד קבוע מקומו לשחיטתו ומתן דמיו ושלא יחזי דבר בינו לבין הקיר דומיא דקרבן שחציצה פוסלת בינו לבין הקיר וראוי שיהיה לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה, כגון בגדי כהנה, אלא שאין כל אדם יכול לבזבז על זה. ומכל מקום טוב שיהיה לו מכנסים מיוחדים לתפלה משום נקיות: ו לא ישיח ששיחת חליץ בשעה ששליח צבור חוזר התפלה ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשא וגוערין בו: ז טוב לכון רגליו בשעה שאומר קדשה עם השליח צבור:

BEREISHIT FOR TUESDAY

בראשית ליום שלישי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי זה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

יא ואמר יי תדאית ארעא
דיתאה עסבא דבר זרעיה
מזרע זרע עין פירין עבד פירין

יא ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב
מזרע זרע עין פרי עשה פרי למינו אשר

(11) And God said, Let the earth produce vegetation: let seed-yielding plants, and fruit trees which produce their own species of fruit containing its own seeds

RASHI

רש"י

(11) — Let the earth produce vegetation ... plants—

[What is the difference between the word דשא and the word עשב, both appearing to be

similar terms for vegetation?] דשא does not mean the same as עשב, nor does עשב mean the same as דשא [i.e., the two terms are not simply synonymous. Each term has a different meaning]. Now, [the term דשא, refers to general plant life, whereas the term עשב refers to individual species of plant life. Therefore,] since there are various species of דשא, and each

(יא) תדשא הארץ דשא עשב. לא דשא לשון עשב ולא עשב לשון דשא ולא היה לשון המקרא לומר תעשיב הארץ שמיני דשאין מחלקין כל אחד